

2020S/2: Saksan ulkopolitiikka 1930-luvulla, 20p.

Adolf Hitlerin johtaman Saksan politiikassa alkoi 1930-luvun puolivälissä uusi vaihe. Muutos huomattiin myös muualla maailmassa. Brittitaiteilija David Low'n pilapiirros (aineisto 2. A) on julkaistu laajalevikkisessä lontoolaisessa The Evening Standard -sanomalehdessä heinäkuussa 1936.

2.1. Tulkitse piirrosta (aineisto 2. A). 10 p.

2.2. Erittele, miten Saksa toimi ulkopolitiikassaan piirroksen (aineisto 2. A) julkaisuajasta lähtien toisen maailmansodan syttymiseen saakka. 10 p.

2020S/2: Saksan ulkopolitiikka 1930-luvulla, 20p.

2. A Kuva: David Low, pilapiirros

Kuvassa olevat tekstit:

Rearmament (asevarustelu)

Rhineland fortification (Reininmaan linnoittaminen)

Danzig

Spineless leaders of democracy (demokratian selkärangattomat johtajat)

Boss of the Universe (universumin johtaja).

2020S/2: Saksan ulkopolitiikka 1930-luvulla, 20p.

2.1 10 p.

- Pilakuva on vuodelta 1936.
- Piirtäjä on englantilainen.
- Kuvassa Saksan johtaja Hitler pitää länsimaita pilkkanaan.
- Kuvan mukaan hänen tavoitteenaan on nousta maailman johtajaksi.
- Hän toteuttaa tavoitettaan länsimaiden kustannuksella askel kerrallaan, esim. aseellinen varustautuminen, Reininmaan miehittäminen.
- Vastauksessa kuvaa tulkitaan kansainvälisten suhteiden näkökulmasta, esim. myöntäväisyyspolitiikka.
- Low (englantilainen) arvostelee Hitlerin Saksaa.
- Low arvostelee länsimaiden demokraattisia johtajia selkärangattomuudesta ja hyväuskoisuudesta!

2020S/2: Saksan ulkopolitiikka 1930-luvulla, 20p.

2.2 10 p.

- **Tehtävä on rajattava vuosiin 1936–1939 (julkaisu-1.9.1939)**
 - **Saksan ulkopolitiikan toimet ja niiden motiivit.**
 - **Hitlerin Saksan ulkopolitiikka ennen IIMS:aa rikkoi Versailles'n rauhansopimuksen ehtoja ja pyrki Saksan alueen laajentamiseen.**
 - **Esimerkkejä Saksan ulkopoliittisista toimista, esim.:**
 - Itävallan miehittäminen
 - Münchenin sopimus (Tsekkoslovakian kohtalo)
 - Hyökkäämättömyyssopimus Neuvostoliiton kanssa
 - Muita: Saar, Reinimaa, Memel
- **Saksan hyökkäys Puolaan johti IIMS:aan!**

Tie toiseen maailmansotaan

**Saksan laajeneminen ja
IIIS:n syyt**

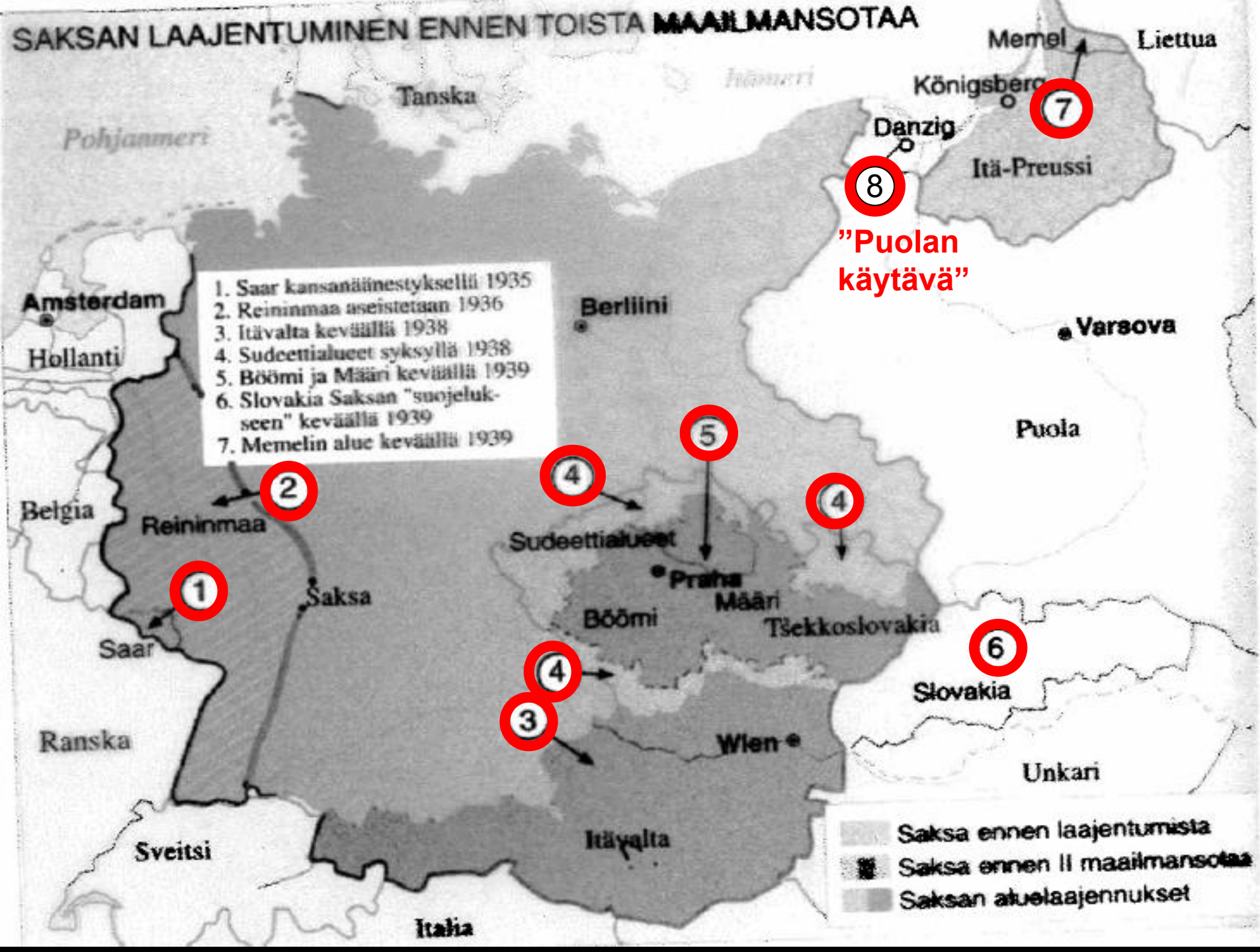

II MS:n TAUSTAA

Saksan laajentumispolitiikka:

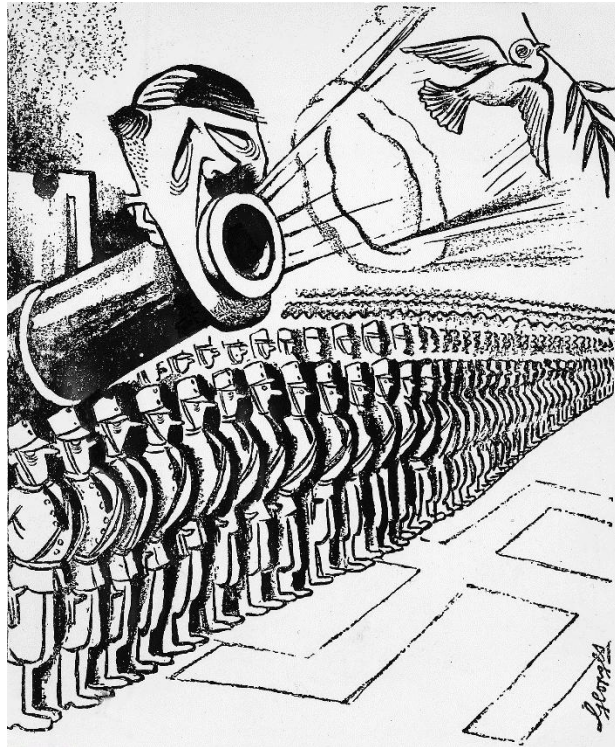
1. Saar kansanäänestyksellä -35
2. Reininmaan miehitys -36
3. Itävallan liittäminen -38
4. Sudeettialueet Münchenin konferenssin jälkeen -38
5. Tšekkin alueen miehitys -39
6. Slovakiasta nukkevaltio -39
7. Memelin kaappaus -39
 - Italia valtaa Albanian
8. Puolan käytävä, Danzig

SAKSAN LAAJENTUMINEN ENNEN TOISTA MAAILMANSOTAA

Miten Hitlerin Saksa rikkoi Versaillesin rauhannehtoja 1930-luvulla?

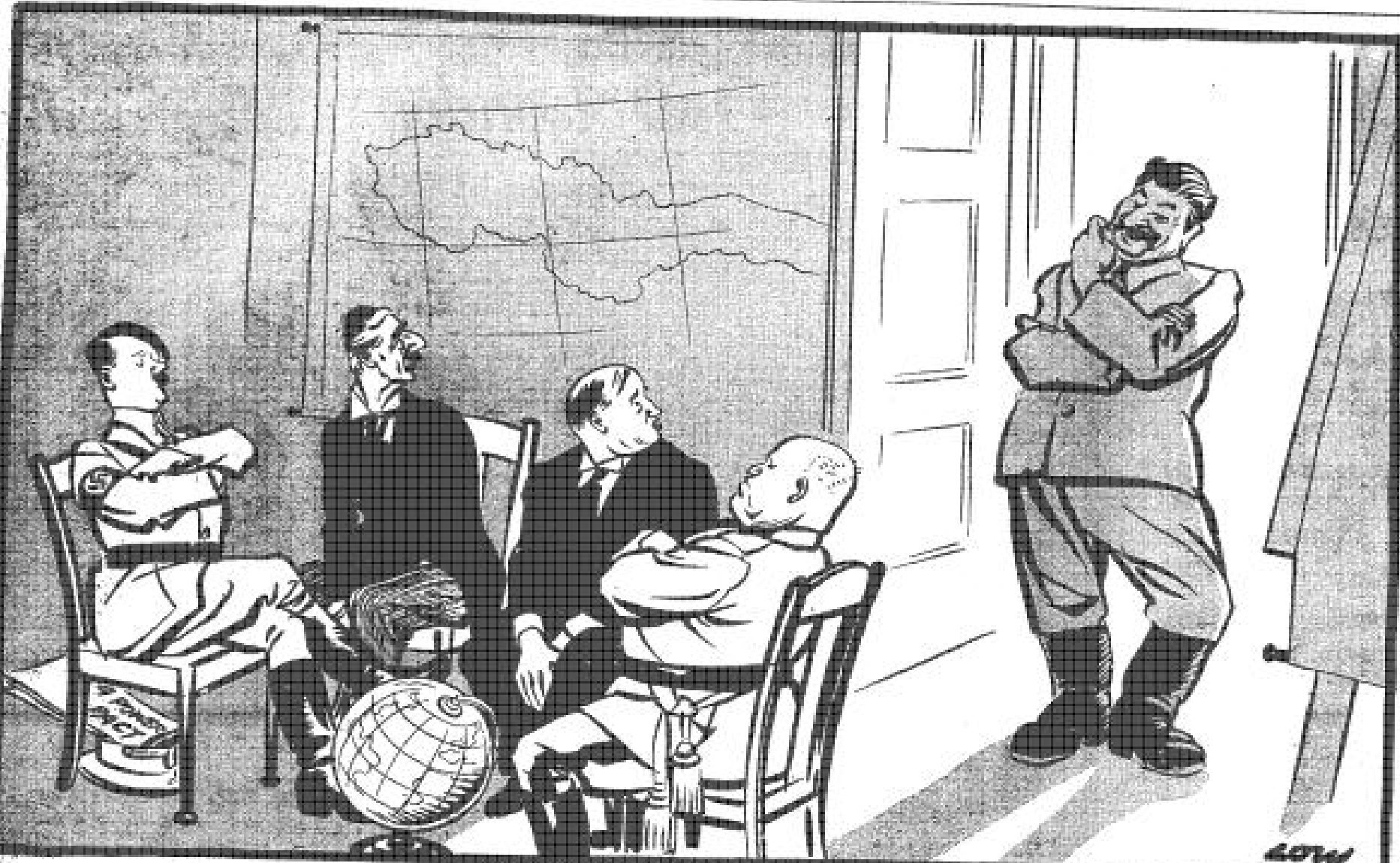
- perusti ilmavoimat ja yleisen asevelvollisuuden
- lopetti Reininmaan demilitarisoinnin

München 1938: Tsekkoslovakian loppu

10

Evening Standard, Friday, September 30, 1938

WHAT, NO CHAIR FOR ME ?

(Copyright in All Countries.)

IMS:n jälkeen uuteen Tšekkoslovakian valtioon liitettyjä, pääosin saksankielisiä alueita. Nimitys johtuu Tšekin pohjoisrajan tienoilla sijaitsevasta Sudeettien vuoristosta.

OTE HITLERIN PUHEESTA BERLIININ URHEILUPA-
LATSISSA 26. 9. 1938 (toisen Chamberlainin kanssa käydyn
neuvottelun jälkeen)

»Kun tämä probleema on ratkaistu, ei Saksalla enää ole mi-
tään alueellista kysymystä ratkaistavanaan Euroopassa. Sak-
san kansan edessä haluan voimakkaasti selittää, että kärsi-
vällisyyteni Tšekkoslovakian probleemin suhteen on loppu-
nut. Olen tehnyt herra Benešille tarjouksen, joka sisältää
vain hänen lupaustensa toteuttamisen. Hänen on nyt valit-
tava rauhan ja sodan välillä. Joko hänen on hyväksyttävä
tämä tarjous ja lopultakin annettava saksalaisille vapaus, tai
hankimme itse tämän vapauden itsellemme. Tietäköön maail-
ma, että takanani marssii kansa, joka on toisenlainen kuin
vuoden 1918 kansa. Tällä hetkellä koko Saksan kansa yhtyy
minuun.»

US. 27. 9. 1938

München 30. syyskuuta 1938

- **Osallistujat; Hitler, Mussolini, Chamberlain, Daladier**
 - **Ei Stalin eikä Tšekkoslovakian edustajia**
 - **Sopivat;**
 - **Sudeettialueet Saksalle** (Tšekkoslovakian saksankieliset alueet)
 - **Chamberlain: "I believe it is peace for our time."**
- =>Sovittelupolitiikkaa = appeasement**
- **Saksaa oli kohdeltu liian ankarasti**
 - **Kansallisuuskysymykset**
 - **Vahva Saksa suojana kommunismia vastaan**

TŠEKKOSLOVAKIAN LOPPU (Saksan virallinen tiedotus
15. 3. 1939)

Johtaja ja valtakunnankansleri on tänään ulkoministeri von Ribbentropin saapuvilla ollessa vastaanottanut Tšekkoslovakian tasavallan presidentin Hachan ja Tšekkoslovakian ulkoministerin Chawalkowskyn heidän toivomuksestaan. Kohtaamistilaisuudessa alistettiin harkittavaksi viime viikkojen tapahtumien tähänastisella Tšekkoslovakian valtion alueella aiheuttama vakava tilanne. Molemmiin puolin ilmituottiin samansuuntainen vakaumus, että kaikkien pyrkimysten päämääränä täytyy olla rauhan ja järjestyksen turvaaminen tässä osassa Keski-Eurooppaa. Tšekkoslovakian tasavallan presidentti on ilmoittanut, että hän, palvelukseensa tätä päämäärää ja saavuttaakseen lopullisen rauhoittumisen on luottamuksella jättänyt tšekkiläisen kansan ja maan kohtalon Saksan kansan johtajan käsiin. Johtaja on hyväksynyt tämän ilmoituksen ja sanonut päättäneensä ottaa tšekkiläisen kansan Saksan valtakunnan suojelukseen ja turvata sen oman kansallisen elämän autonomisen kehityksen.

Allekirjoittaneet Berliinissä 15. 3. 1939

Adolf Hitler, tri E. Hacha, von Ribbentrop, tri Chawalkowsky.

Mitä merkitystä Saksan aluelaajennuksilla oli Saksalle.

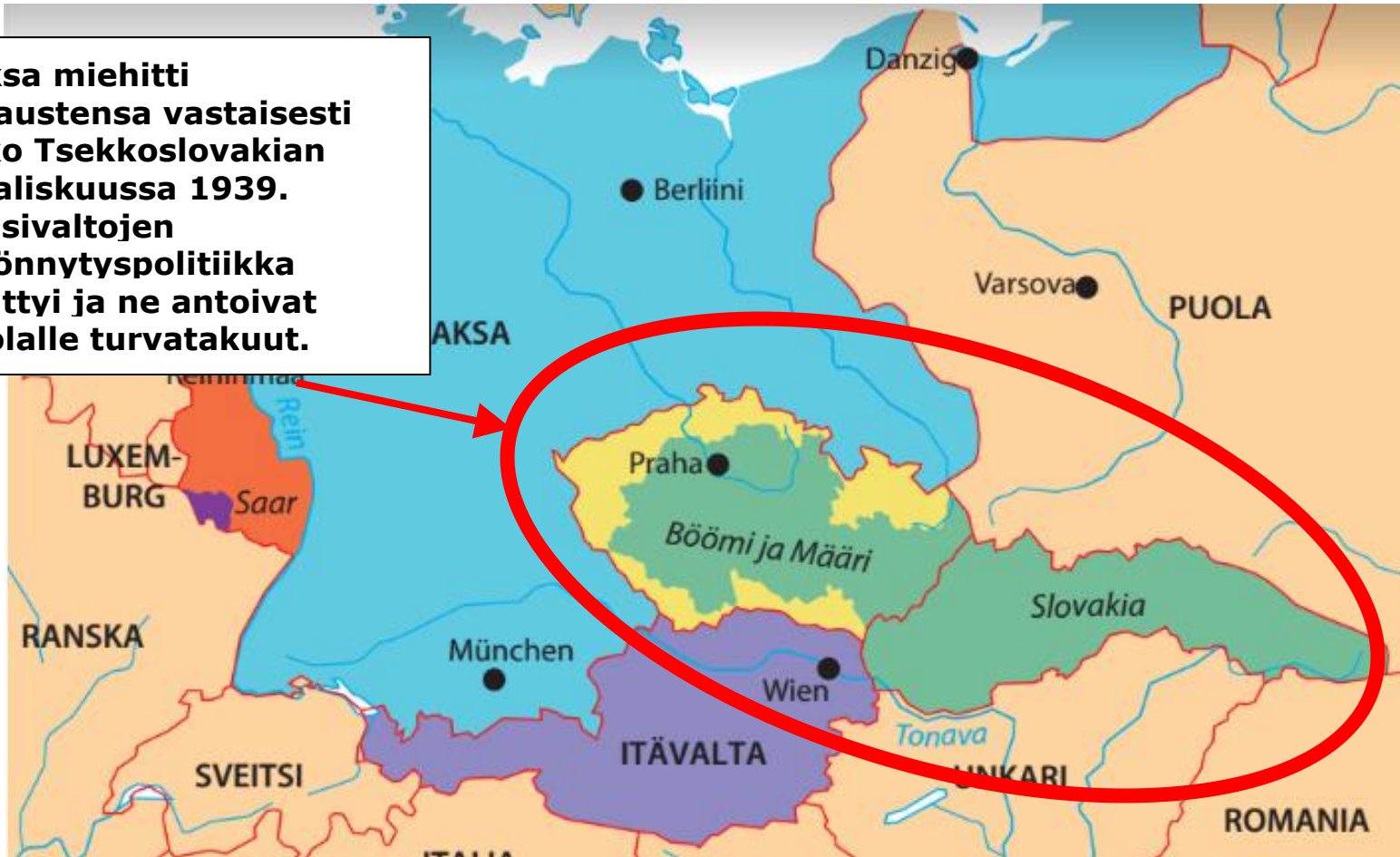
**OTE CHAMBERLAININ PUHEESTA ALAHUONEESSA 15.
3. 1939**

Tähän mennessä on Saksan hallitus sotilaallisen valvontansa aluetta laajentaessaan puolustanut toimintaansa sillä, että se siten liitti valtakuntaansa saksalaista rotua olevaa väestöä, mutta nyt se ensi kerran miehittää alueen, jonka väestön kanssa saksalaisilla ei ole mitään rotusiteitä. Nämä tapahtumat eivät voi olla aiheuttamatta häiriöitä kansainväliseen tilanteeseen. Ne ovat pakostakin isku luottamukselle. Tämä on sitäkin valitettavampaa, kun luottamus taas alkoi virota.

HS, 16. 3. 1939

Mitä merkitystä Saksan aluelaajennuksilla oli Saksalle.

**Saksa miehitti
lupaustensa vastaisesti
koko Tšekkoslovakian
maaliskuussa 1939.
Länsivaltojen
myönnytyspolitiikka
päätyi ja ne antoivat
Puolalle turvatakuut.**

Mitä merkitystä Saksan aluelaajennuksilla oli Saksalle.

Saksa vaati seuraavaksi itselleen Puolan käytävää, mutta Puola ja länsivallat eivät suostuneet siihen.

→ Saksa hyökkäsi Puolaan ja maailmansota alkoi 1.9.1939.

Molotov-Ribbentrop –sopimus 1939

Hyökkäämättömyyssopimus 23.8.-39 ja salainen lisäpöytäkirja, joka jakoi Itä-Euroopan Saksan ja Neuvostoliiton etupiireihin

Mitä Hitler hyötyi:

- Raaka-aineita Neuvostoliitosta**
- Vältti kahden rintaman sodan**
- Saattoi vallata puolet Puolasta**

Mitä Stalin hyötyi:

- Aikaa valmistautua sotaan**
- Puskurivyöhyke Saksaa vastaan (Puolet Puolasta)**
- Sota käytäisiin Länsi-Euroopassa**

Saksan ja Neuvostoliiton
etupiiriraja 23.8.1939
solmitun salaisen lisä-
pöytäkirjan mukaan.

.....

Etupiiriraja 28.9.1939
solmitun raja- ja
ystävyyssopimuksen
mukaan.

Miten seuraavien tahojen suhteet muuttuivat syksystä 1938 vuoden 1939 syksyyn?

länsivallat ja Saksa

- 1. Syksyllä 1938 länsivallat harjoittivat vielä myöntyväisyyspolitiikkaa Saksaa kohtaan.**
- 2. Maaliskuussa 1939 Saksa miehitti koko Tšekkoslovakian.**
- 3. Länsivallat antoivat Puolalle turvatakuut.**
- 4. Saksan hyökkäys Puolaan johti Saksan sotaan myös länsivaltoja vastaan.**

Miten seuraavien tahojen suhteet muuttuivat syksystä 1938 vuoden 1939 syksyyn?

länsivallat ja Neuvostoliitto

1. Ei mitenkään. Välit pysyivät huonoina!

- 1) Syksyllä 1938 välit huonot. NL epäili, että länsivallat antavat Saksan laajentua itään. Suojelevat vain omaa maataan.
- 2) NL:a ei kutsuttu Münchenin kokoukseen. NL pelkäsi Saksan hyökkäystä, eikä länsi tukenut. Stalin olisi halunnut käyttää Puolan ja Baltian alueita osana omia puolustussuunnitelmiaan, mutta länsivallat eivät tähän suostuneet.
- 3) Erimielisyyksiä syvensi ideologioiden välinen ero: demokratia ja kommunismi.

Miten seuraavien tahojen suhteet muuttuivat syksystä 1938 vuoden 1939 syksyyn?

Neuvostoliitto ja Saksa?

- 1. Syksyllä 1938 välit olivat viileät, olivathan maat toistensa ideologisia vihollisia: kansallissosialismi ja sosialismi.**
 - Hitler oli julkisesti vannonut tuhoavansa kommunismin.**
- 2. Elokuussa 1939 maat kuitenkin solmivat hyökkäämättömyyssopimuksen.**

Kansainliitto 1930-l

- **Japanin hyökkäykset Mantšuriaan 1931 ja Kiinaan 1937, Italian hyökkäys Etiopiaan 1935**
- **Saksan aseistautuminen 1935**
 - **Japani erotettiin 1931, Saksa erosi 1933 ja Italia 1937**
- **Saksan ja Italian sekaantuminen Espanjan sisällissotaan**

TOINEN MAAILMANSOTA 1939–1945

IMS:n jättämä katkeruus,
(erityisesti saksalaisten revanssihalu).

**Neuvostoliiton halu
levittää kommunismia**
(muualle maailmaan).

**Natsi-Saksan,
Italian ja Japanin
aggressiivinen
ulkopolitiikka.**

**TOISEN
MAAILMANSODAN
TAUSTA**

Nationalismi.

**Länsivaltojen
myöntyvyyspoli-
tiikka.**

**Kansainliiton
heikkous**
(siltä puuttuivat
tehokkaat pakotteet).

Tehtävä 5. Pohdi, miten IIMS:n syttymisen syyt erosivat IMS:aan johtaneista syistä.

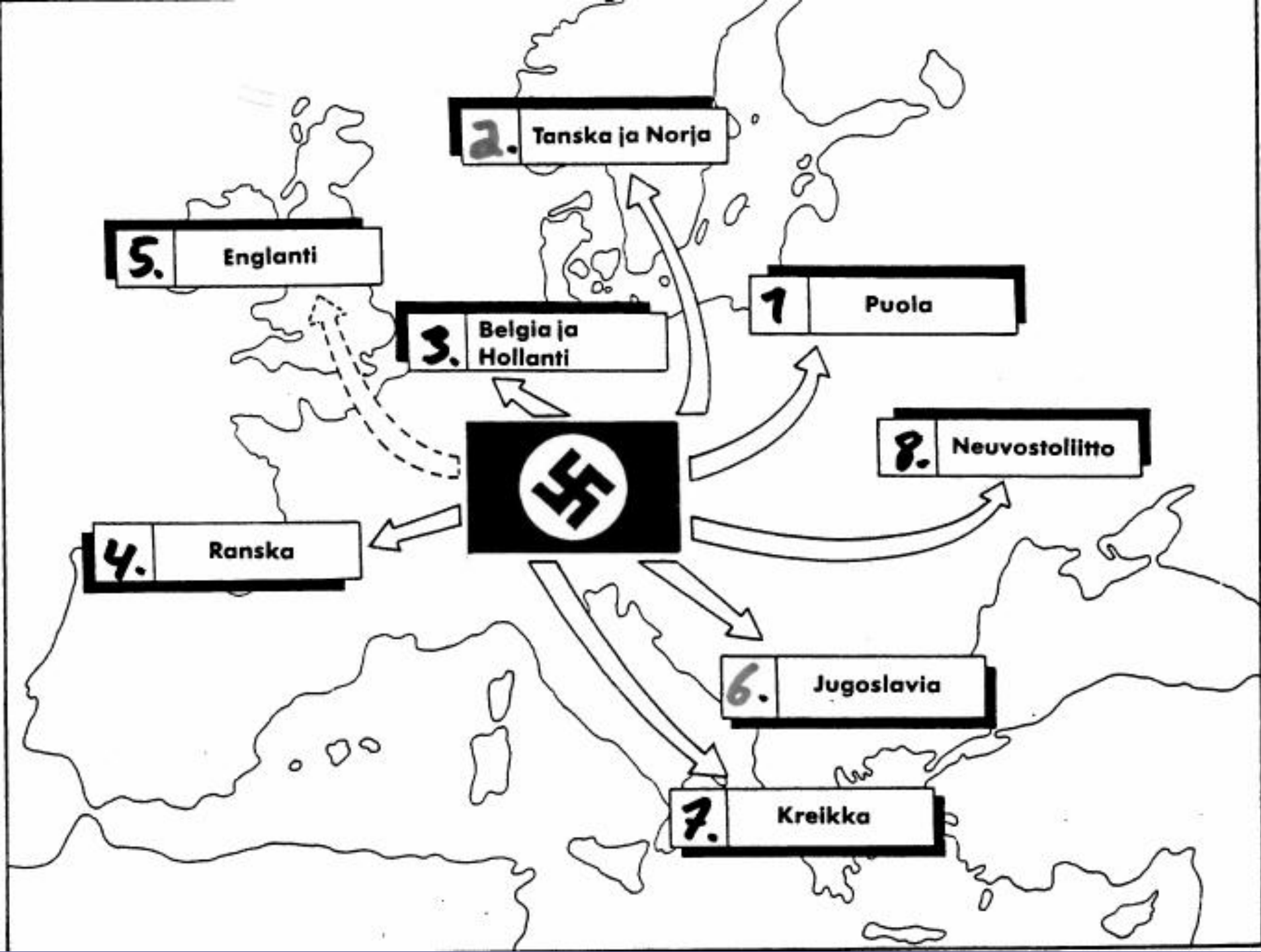
Yhteistä:

- **Sodan osapuolet olivat melko samat.**
- **Nationalismi** vaikutti kummankin sodan syttymiseen
- Kummassakin sodassa oli keskeisesti kyse **luonnonvarojen ja raaka-aineiden hallinnasta.** → **GEOPOLITIIKKA**
- Sodan alkamiseen vaikuttivat johtajien puheet ja arvovaltakysymykset.
- Valtioiden väliset **turvatakuut laajensivat sotaa.**

Tehtävä 5. Pohdi, miten IIMS:n syttymisen syyt erosivat IMS:aan johtaneista syistä.

Eroja:

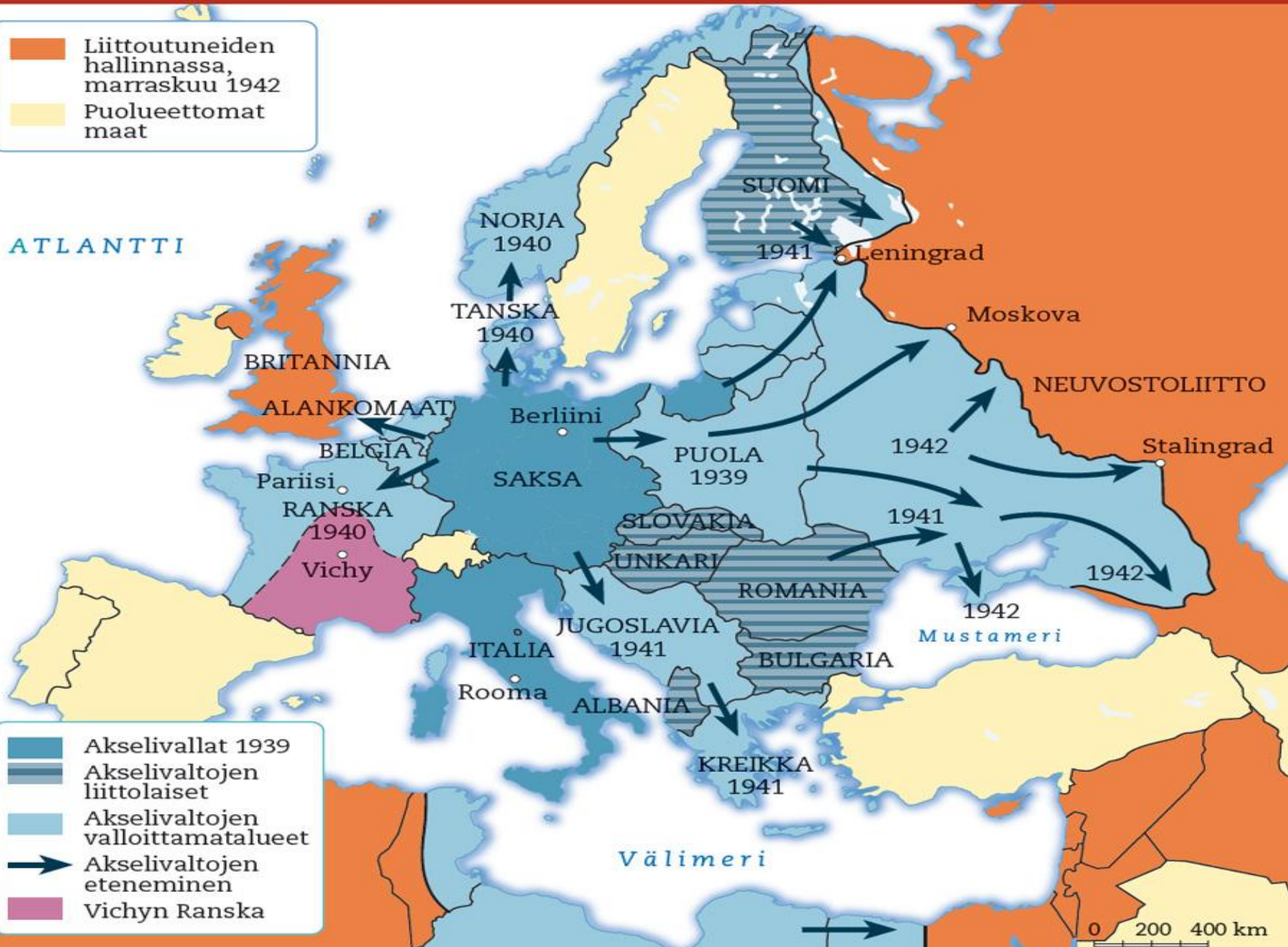
- **IMS:n taustalla oli yleinen sotainto, nyt ei.**
- **IMS:aan oli monia syitä, IIMS:ssa Saksan ja Hitlerin politiikka oli ratkaiseva.**
- **IIMS:n syttymiseen vaikutti poliittisten ideologioiden taistelu.**
 - **fasismi, kommunismi, demokratia**

Saksan laajeneminen 1939–1942

- Liittoutuneiden hallinnassa, marraskuu 1942
- Puolueettomat maat

ATLANTTI

- Under Axis occupation
- Under Axis administration
- Maximum extent of Axis control

II MS:n KÄÄNNEKOHDAT

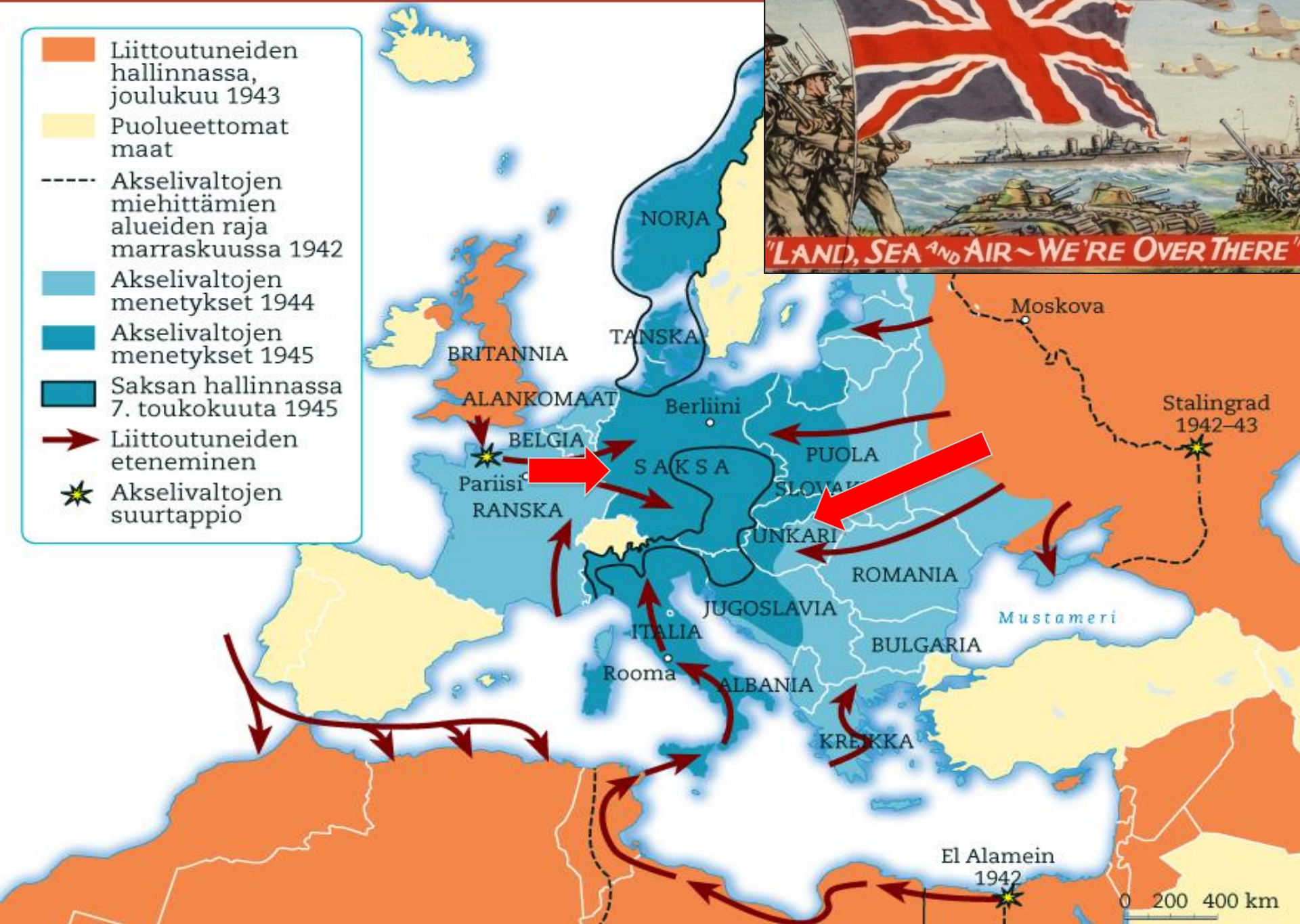
Euroopassa:

1943 mennessä Saksa hallitsi lähes koko Eurooppaa

1. **Taistelu Britanniaasta - Englantia ei valloiteta**
2. **NL mukaan sotaan** (Barbarossa 22.6.1941)
3. **Britit lyövät saksalaiset El Alameinissa**
(lokakuussa 1942)
4. **Stalingradin taistelu** (tammikuussa 1943
saksalaiset antautuvat)
5. **Maihinnousu Sisiliassa** (heinäkuussa 1943)
6. **Kesäkuussa 1944 maihinnousu**
Normandiassa (operaatio Overlord)
7. **Berliini antautuu toukokuussa 1945**

Natsi-Saksan häviö 1942–1945

- Liittoutuneiden hallinnassa, joulukuu 1943
- Puolueettomat maat
- Akselivaltojen miehittämien alueiden raja marraskuussa 1942
- Akselivaltojen menetykset 1944
- Akselivaltojen menetykset 1945
- Saksan hallinnassa 7. toukokuuta 1945
- ➔ Liittoutuneiden eteneminen
- ★ Akselivaltojen suur tappio

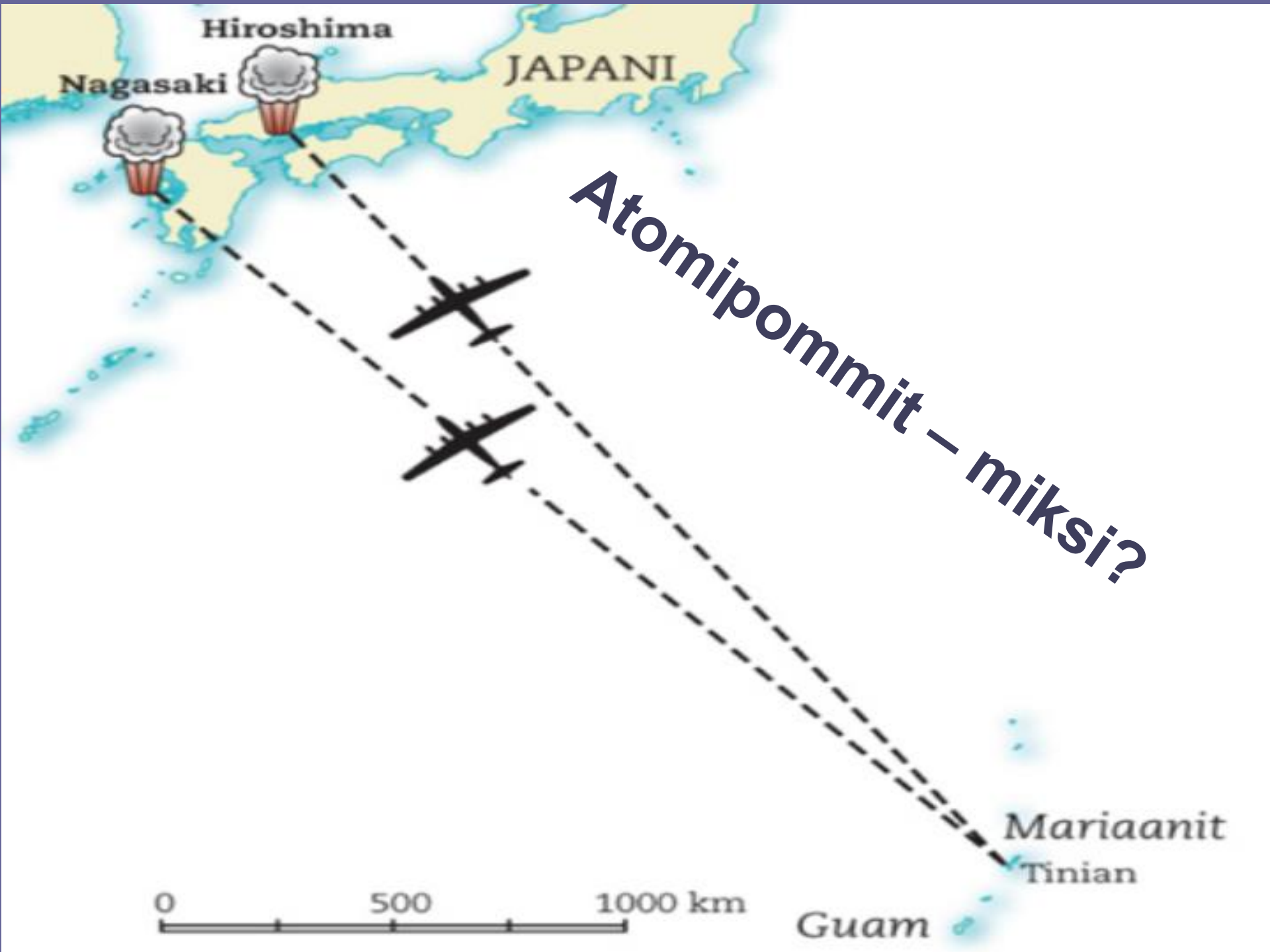
Lisäksi....

- **Saksan suurpommitukset**
- **Saksan heikot liittolaiset**
- **Resurssien puute**
- **USA tuli mukaan**
- **Virhearviot (esim. Stalingrad)**
- **Hitler oli huono strategi**
- **Panostus väärin aseisiin**
- **Saksan vainot, holokausti**

II MS:n KÄÄNNEKOHDAT

Tyynellä merellä:

- 1. USA mukaan sotaan** (7.12.1941 Pearl Harbor)
- 2. Korallimeren taistelu** toukokuu 1942 →
Australian pelastaminen
- 3. USA lyö Japanin Midwayn saarilla**
kesäkuussa 1942
→ Japanin eteneminen pysähtyy
- 4. Iwo Jima + Okinawa** keväällä 1945
- 5. Atomipommit Japaniin** elokuussa 1945

Atomipommit – miksi?

0 500 1000 km

Atomipommit – miksi?

USA:n halu saada taistelu Japania vastaan nopeammin loppuun.

✓ Säästääkseen omien sotilaittensa henkiä.

✓ Atomipommin testaaminen?

✓ Näyttämisen halu?

✓ Hallitus ei tiennyt, kuinka valtavan tuhon uusi atomiase saisi aikaan.

Saksan ja Itävallan jako miehitysvyöhykkeisiin

